

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๖

วันที่ ๒๓ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับถ้าปรากฏว่าผู้นั้น (๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ (๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ (๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก

โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้นหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็โทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้” ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่งดังกล่าว มีเจตนารมณ์ในการให้โอกาสแก่ผู้ที่เคยกระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของการลงโทษจำคุกระยะสั้น ซึ่งไม่อาจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ และอาจมีผลเสียมากกว่าผลดีทำให้ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เลวร้ายจากผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำ เสื่อมเสียประวัติและชื่อเสียงหน้าที่การงาน ทั้งที่ความผิดที่บุคคลดังกล่าวกระทำอาจไม่ใช่เรื่องร้ายแรง ผู้กระทำความผิดอาจไม่ใช่คนร้ายโดยสันดาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดครั้งแรกซึ่งมิใช่ผู้กระทำความผิดติดนิสัยหรือผู้กระทำความผิดอันเกิดจากความพลั้งพลาดสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีต่อไปได้ จึงมีการนำวิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษมาใช้กับผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อนหรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ โดยศาลสามารถใช้ดุลพินิจรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษได้โดยคำนึงถึงโทษ พฤติการณ์ การกระทำความผิด ความประพฤติตลอดจนสภาพแวดล้อมตามความเหมาะสมแต่ละกรณี ๆ ไป

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณารอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษให้แก่จำเลย ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวมิได้จำแนกประเภทความผิด การกระทำความผิดและความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด และมีได้กำหนดระยะเวลาของการต้องโทษจำคุกไว้ส่งผลให้บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนแม้กระทำความผิดด้วยเหตุจำเป็นหรือเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่นก็ไม่อาจได้รับโอกาสให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ และเป็นการนำความผิดในอดีตมาเป็นเงื่อนไขแรกในการใช้ดุลพินิจเพื่อรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษจำเลย บทบัญญัติดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๖ นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับกรณีที่ศาลจะพิจารณารอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ให้แก่ผู้กระทำความผิด โดยจำแนกประเภทความผิด และความหนักเบาตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดไว้ กล่าวคือ คดีที่ศาลจะพิจารณารอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ให้แก่ผู้กระทำความผิดได้นั้นจะต้องเป็นกรณีที่เป็นกรกระทำผิดซึ่งศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือเป็นการกระทำความผิดซึ่งศาลจะลงโทษปรับสถานเดียว และผู้กระทำความผิดที่จะได้รับการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือผู้ที่เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่โทษจำคุกที่ได้รับนั้นต้องเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือหากเคยรับโทษจำคุกมาก่อนไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดฐานใดก็ตาม แต่ผู้กระทำความผิดพ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ทั้งนี้ แม้บทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง จะมีได้กำหนดระยะเวลาในการพ้นโทษและฐานความผิดในคดีหลังไว้ ศาลก็สามารถใช้ดุลพินิจกำหนดมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยการเล็งการลงโทษจำคุกมาใช้บทลงโทษที่เหมาะสมโดยรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ให้สอดคล้องกับความจำเป็น ความเหมาะสมแก่สภาพความผิด หรือพฤติการณ์แห่งคดี โดยพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ได้แก่ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานี เป็นต้น

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลให้ต้องพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยแต่เพียงสถานเดียว ในทางตรงข้ามกลับเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมหลังจากที่ได้รับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว หรือพิจารณาถึงพฤติกรรมการกระทำความผิดในอดีตมาเป็นเงื่อนไขในการใช้ดุลพินิจ โดยพิจารณาว่าควรจะรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษให้กับผู้กระทำความผิดหรือไม่ ทั้งนี้ การใช้ดุลพินิจของศาลได้จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง โดยไม่ได้เป็นการเปิดกว้างและทั่วไปที่จะทำให้ศาลสามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ อันจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมให้กับผู้เสียหายซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิด หากแต่การใช้ดุลพินิจดังกล่าวของศาลจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดกรอบไว้ จึงเป็นการสร้างดุลยภาพ

ระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย การคุ้มครองความปลอดภัยของสาธารณะ และความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้เหมาะสม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายวรวิทย์ กังคศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ